

REDACTOR

DR. ALEXANDRU RUSU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BLAJ — JUDEȚUL ALBA DE JOSMANUSCRISELE NU SE
== INAPOIAZĂ. ==

Unirea

Foaie bisericească-politică. — Apare în fiecare Sâmbătă.

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 70 Lei

Pe 6 luni . . . 35 Lei

Pe 3 luni . . . 18 Lei

Numărul 1.50 Lei

Pentru inserate se plătește 4 lei de șir garmond.

La publicările ulterioare se socotește taxa jumătate

Amenințarea dela Senat.

(=) Organul principal al guvernului, „Viitorul“ din București, ne-a făcut de curând serviciul de-a ne orienta pe deplin asupra vorbirii dela Senat a mitropolitului din Sibiu, publicând „marea cuvântare“ în întregime, după notole stenografice, înainte chiar de-a fi apărut în „Monitorul Oficial“. Rostită încă în ședința din 12 Martie, imediat după vorbirea pâr. mitropolit Vasile, această cuvântare a premers împăcării faimoase cuprinse în „noua formulă“, și astfel poate fi considerată ca un preludiv mult grăitor al acesteia

„Eu am convingerea, a spus mitropolitul Balan, că opera artificială (a bisericii unite) făcută cu sila, se va desființa. Credința noastră și sufletul nostru a rămas neimpărțit pe lângă toată sila, ca și cămașa necusută a Mântuitorului, și nimeni nu va fi în stare s'o despartă și s'o strice. Eu am nădejdea tare, că acest popor care și-a înfăptuit cu atâtea jertfe unitatea sa națională, nu va tolera să-i desbinații tocmai biserica, ci își va restatornici și vechea unitate bisericească“. Și iarăși: „Dacă așa putea, așa concentra în mine toată iubirea înaintașilor mei, pentruca cu această căldură a iubirii de mamă a întregului popor românesc, care a fost biserica noastră, să Vă îmbrățișez și să Vă strâng la inima mea“.

Mitropolitul Sibiului n'a renunțat deci la vechiul și aproape popularul său cântec, că „nu va da odihnă oaselor sale“ până nu va strânge la inima sa de părinte pe fiii rătăciți în biserica Romei papale, și dacă acest cântec, spus mai întâiu în fața unui sinod ortodox, a putut fi repetat acum dela înălțimea tribunei Senatului țării, și chiar între aplauzele acestuia, înseamnă, că nu mai putem trece atât de ușor peste dânsul. „Desființarea“ visată a bisericii noastre, care nu este „neamul românesc“, și „restatornicirea unității bisericești“ de mai înainte, de cari a pomenit mitropolitul Sibiului, constituie o amenințare fățișă, deschizând iarăși lupta, ce părea că se potolește în timpul din urmă. Aici, în sinceritatea, poate nevoită, a acestei grele amenințări, este a se căuta motivul adevărat și nemărturisit al luptei ce s'a dat din partea ortodoxismului pentru asigurarea constituțională a „dominațiunii“. Singur nu se simte capabil să se încingă la acest „războiu de exterminare“ a bisericii noastre, și de aceea a căutat cu tot prețul să-și asigure sprijinul Statului. Oricât de mult ar cerca deci să ne măgească cu vorba cutare d. ministru Constantinescu ori altul, că „dominațiunea“ la care a venit ortodoxismul român nu este decât un cuvânt poate supărător, dar încoalo inofensiv, e sigur, că biserica noastră se găsește în cea mai mare primejdie, pe care nici o înfrățire pe suprafață nu poate s'o scoată din lume.

Primejdia nu este nouă, și cititorii acestui organ știu foarte bine, că împotriva ei a trebuit să purtăm și până acum lupte din cele

mai grele. Dar este nouă forma, în care se prezintă de acum, căutând să ne „desființeze“ cu sprijinul, și chiar în numele Statului. Va trebui deci ca împotriva ei, să ne adunăm și noi toate puterile, și strângând rândurile să facem din răsfețele noastre câmpuri de luptă de până acuma, un front unic, bine închiegat, care să poată purta cu bune nădejdi marea noastră luptă de apărare.

Calea pe care o batem, este, mai presus de orice indoială, calea cea bună a mântuirii și această adâncă convingere nimic nu va putea să ni-o scoată din suflet. Avem anume convingerea nestrămutată, formată din realitatea tristă ce ne încunjoară, că numai biserica Romei papale poate să ridice sufletul neamului nostru la înălțimea morală cerută de marile necesități ale vremii. Pe lângă alte atâtea motive de-a ținea cu tărie la steagul mântuitor al acestei biserici, mai este deci și aceea al mângâierii supreme, că prin aceasta ne servim, în chipul cel mai strălucit, neamul și țara.

Vorbă dumnezeiască a spus, că biserica Domnului zidită pe stâncă lui Petru nu poate fi biruită de nimeni. De aceea, având noi această încredințare, trebuie să credem nestrămutat că în lupta ce se pornește brațele noastre vor fi sprijinite de sus. Dar, firește, în scopul acesta este absolut necesar să fim alipiți cu sufletul nostru întreg de stâncă biruitoare a lui Petru.

Ne așteaptă deci o mare și foarte grea săptămână a patimilor, dar ochii credinței noastre întrevăd prin întunerecul Vinerei mari ziua luminoasă și sfântă a învierii biruitoare. Să strigăm deci cu încredere în celce intră în Ierusalimul bisericii noastre:

Osana, fiul lui David!

Sanționarea noiei Constituții.

Miercuri sara, în 28 Martie, membrii guvernului s'au prezentat în audiență solemnă la M. Sa Regele, ca să-i supună spre semnare noua Constituție votată de Corpurile legiuitoare.

La raportul citit de prim-ministrul Brătianu, prin care se cere sanționarea noiei legi fundamentale a țării, M. Sa Regele a răspuns următoarele:

Cu mulțumire am luat cunoștință de voturile prin care Adunările Naționale Constituante au adoptat Constituția României întregite.

Aprobând-o în dispozițiunile ei o întăresc cu Regala și constituționala Mea sancționare.

Voi păși și aplica această Constituție așa precum M'am legat prin jurământul ce Am depus în ziua urcării Mele pe Tron și de acord cu Domniile-voastre urez ca ea să asigure consolidarea și temeinica propășire a scumpei Noastre României.

După aceste cuvinte, M. Sa a semnat documentul ce i-s'a prezentat și ministrul de justiție a aplicat sigilul Statului.

Cu toate eforturile opoziției de-a împie-

deca votarea, ori măcar sanționarea acestei Constituții de partid, pe care au declarat că nu o vor recunoaște, cu ziua de 28 Martie c. vechea Constituție din 1866 este definitiv îngropată, urmând ca țară să fie deacum guvernată după principiile depuse în noul pact fundamental, care este un fapt împlinit.

Cum însă opoziția, incontestabil foarte puternică, a jurat pieire acestei Constituții, involuntar se ivește întrebarea dacă acest făt liberal va putea să vieze.

De pe catedra lui Petru.

— În jurul unei comemorări alui Renan la Roma. —

Căștigând adesiunea unor persoane cu mare influență și chiar pe aceea a ministrului instrucțiunii Gentile, „Cercul universitar de cultură“ din Roma a aranjat de curând la „Colegiul Roman“ un festival în onoarea apostatului dela Treguier, pretextând, că serbătorirea nu sună decât istoricului, și filosofului, iar nu anticlericalului blasfem și impiu, care a fost Ernst Renan.

Lucrul acesta a provocat cele mai vii proteste ale întregii prese catolice din Roma, în frunte cu „L'Osservatore Romano“, arătându-se cu dovezi hotărâtoare, luate chiar din scrierile soților săi de principii, că Renan nu a fost nici „invățat“, nici „istoric“, nici „filosof“ în adevăratul înțeles al cuvântului, ci pur și simplu un abil stilist, care exploatănd simpatiile lumii pentru curentul de critică istorică pornit din Germania, a știut să-și creeze un nume prin batjocorirea lui Hristos și a religiei sale. Și pentrucă publicul italian să fie deplin edificat asupra „meritelor“ acestui om, s'au scos la iveală și toate insultele pe cari Renan le-a spus la adresa Italiei, și cu deosebire a Romei papale.

O altă urmare a acestei comemorări este scrisoarea adresată de sf. Părinte către Cardinalul Pompili, vicarul Romei, prin care veștezește aceste atitudini puțin onorabile.

Iată într'adevăr ce spune sf. Părinte:

„Un fapt de mare sminteală pentru poporul roman și de adâncă durere pentru toate sufletele creștine, s'a petrecut, după cum știi, chiar în Roma, într'un vechiu institut de știință și educație creștină a tinerimei: comemorarea unui scriitor care și dădorește numele cu deosebire publicațiilor sale impii și blasfeme asupra persoanei divine și asupra vieții lui Isus Hristos; comerare întâmplată de altfel și aiurea, fiind anunțată și apoi comentată fel și formă prin presă.

„Simțind deci datoria de-a repara întru câțva ofensa adusă Mântuitorului nostru și paguba făcută sufletelor și cu deosebire tinerimei neprevăzătoare, Vă încredințăm Dvoastre, dle Cardinal, mandatul, de-a aranja, în chipul cum veți socoti mai potrivit, o slujbă de expiare pe ziua apro-

piatei Dumineci a Florilor, în care biserica reamintește intrarea în Ierusalim a Dnului nostru Isus Hristos, Dumnezeu adevărat și om adevărat, Împăratul și Mântuitorul nostru“.

Așa se procedează la Roma în chestii cari nu admit târguială. Și acest procedeu demn și energic ne indică singurul drum pe care trebuie să mergem și noi în chestiuni similare. Că apoi Bucureștii primatului Cristea înțeleg să aplaudeze laudele aduse lui Renau, aceasta li privește. Noi nu ne putem molipsi de acest curent, ci mai vârtos trebuie să reacțăm cu putere.

Dir hotărârile unui sinod protopopesc. În 20 Martie c. s'a ținut sinodul de primăvară a protopopiatului Reghin, în care s'au luat între altele și următoarele hotărâri:

1. Fixarea taxelor la exactorat să se facă după o cheie unitară. În scopul acesta s'a ales o comisiune de trei, în frunte cu protopopul, care revizuire estimarea pământurilor bisericesti făcută de reprezentanța parohială după împrejurările locale, va stabili după aceleași norme taxele respective.

2. Față de primejdia pocăită, care s'a ivit și în părțile acestea se vor lua măsuri de combatere prin aranjarea de conferențe și predici, după vecinătăți. În legătură se cere cu insistență noua ediție a Bibliei.

3. Pentru ca prin exemplul preoților să se poată edifica și poporul, sinoadele protopopesti se vor ține pe viitor iarăși pe sate, per turnum.

4. Se votează încredere și alipire Preasfințitorilor arhieriei cari în Senat au ridicat cuvântul pentru apărarea intereselor bisericii noastre, astăzi atât de primejdite.

5. S'a primit propunerea tractului Biia, de-a oferi pe anul 1923 câte 10% după salariu pentru fondul viduo-orfanal.

Citiți și răspândiți:

□ „UNIREA!“ □

Pentru „Unirea“.

— O fundațiune și alte ajutoare. —

Cu deosebită bucurie înregistrăm, că ni-zuințele noastre de-a face din ziarul „Unirea“ un organ de publicitate care să poată interesa, în cel mai deplin înțeles al cuvântului, întreaga provincie noastră bisericească, întimpină tot mai multe simpatii, și chiar aprecieri mult grăitoare.

Una din cele mai însemnate dintre cele mai noue ni-se pare *fundațiunea de 1000 Lei*, făcută de *păr. Ioan Magde* și soția din *Drâmbăr*, în favorul ziarului nostru. Din această interesantă fundațiune, „Unirea“ va beneficia, an de an, de interesele capitalului, un lucru de sigur nu prea mare, dar nici nu în această vedem noi importanța ei, ci în intențiunea, desigur vrednică de toată lauda, de-a veni, printr'o instituție, în ajutorul unui organ de apărare a intereselor sfintei noastre biserici.

În locul al doilea încreștăm cu mulțumită sinceră sprijinul ce ne vine din partea celor ce înțeleg să adaugă prețului de abonament și *suprasolviri*, mai mici sau mai mari, după cum le dă mâna și — mai ales — după cum îi îndeamnă inima. Sunt destui și aceștia și dacă va ajuta Dumnezeu numărul lor va crește într'una, deodată cu sprijinul pe care vor găsi potrivit să ni-l dea.

O altă categorie de sprijinitori este — în urmă — a celor, cari se străduiesc a ne câștiga *nouii abonamente*, între cari ținem să încreștăm de nou cu multă recunoștință pe *păr. Iosif Popa*, protopopul Aradului. Opera acestora constituie pentru noi cel mai simțit ajutor și de aceea n'avem destule cuvinte să îndemnăm pe toți prietiii acestui organ să ne ajute pe calea aceasta. Ea nu costă decât puțină bunăvoință și o leacă de stăruință: o poate deci face oricine și de aceea ne place să credem, că se vor găsi destui cari s'o facă. — Nu pentru noi, ci pentru cauza pe care-o servim.

Revistă bisericească.

„Albina“ din București anunță, că „impozitiv chipului (!) cum s'a înlăturat *egalitatea cultelor*, i-se trimit proteste din toate unghiurile țării“. — Faptul se înregistrează, în mulți numeri consecutivi, cu litere grase, ca o dovadă că redacția aprobă aceste proteste — Luăm act cu plăcere.

În parohia Ponor din Țara Hațegului *jandarmeria a oprit misiunile populare* ce aveau să înceapă în 9 Martie c. și aceasta pe motiv, că în părțile acelea e declarată starea de asediu. Intervenindu-se la autoritățile mai înalte, în sfârșit totuși au fost admise, dar e semnificativ pentru noua „libertate a cultelor“ acest amestec ilegal și absolut incompetent al organelor polițienesti în chestiunile interne ale bisericii noastre.

Păr. Placido de Meester, procuratorul general al Congr. benedictine din Belgia, a ținut de curând la „Institutul Pontificiu Oriental“ o *conferență foarte interesantă* despre monahismul bizantin, ocupându-se în chip deosebit de viața monahală de pe muntele Athos.

În 19 Martie c. — sărbătoarea sfântului Iosif, patronul bisericii — s'a inaugurat în Roma, în prezența sf. Părinte, cu solemnitate obișnuită, un *nou proces de canonizare*, pe *păr. Mihail Garicoits*, fondatorul congregației preoților sfintei Inimi de Betharam. Fiind și el un fiu al Franței, această țară are acum, după introducerea procesului soarelui Terezia de Lisieux un nou titlu de glorie, după cum așa de frumos a remarcat-o sf. Părinte în discursul rostit cu prilejul acesta.

Aprobând sf. Părinte al Romei *Constituția Asumpționistilor*, a numit ca general al Congregației pe *păr. Gervais Quénard*, un bun cunoscător al țării române și un mare prieten al bisericii noastre.

□ □ Foiața „Unirii“. □ □

Pro memoria.

— Cuvântare rostită asupra osemintelor văduvei **AMALIA GRAMA** de *păr. Ștefan Roșianu*, profesor al Academiei teologice din Blaj. —

»Miere muncitoare cine va afla, mai scumpă este una ca aceasta decât pietrele de mult preț. (Pildele lui Sol. 31, 10).

Jalnici A., Ni-se umple inima de durere, văzând, cum dispar una după alta figurile îmbătrânite în frica Domnului, în cinste și în alipirea sinceră de neam și de biserică, cari consecvent s'au născut a avea de mărturie a sentimentelor lor și de lăudator al virtuților lor, nu lumea înșelătoare, ci pe Dumnezeu preadrept. Și involuntar ni-se îmbie întrebarea: Oare în haosul de acum, pricinuit de o așa mare depreciere morală, se vor scula alții, cari să substituie cu demnitate pe cei dispăruți?

Adormita în Domnul, *Amalia Grama*, al cărei sicriu e încunjurat cu iubire de rudeni și cu stimă de prietini și cunoscători, a fost și ea o individualitate de veche cinste. Născută în Blaj, înainte cu 66 ani, din frunțașii industriei Mihail Grama și Iuliana n. Filip, împreună cu 3 frați și 2 surori, s'a împărțit de

o aleasă creștere în familie, carea dela începutul Blajului românesc, prin muncă și lumină, a adăus și ea la tradițiile glorioase ale acestui focar de cultură națională și religioasă. Educația familiară a continuat-o în școala de fete din Blaj și a complectat-o la Cluj, învățând carte, cusutul, brodatul și gospodăria casei, înnobilindu-i-se și întărindu-i-se în aceeași vreme și credința și morala. În feliul acesta s'a pregătit adurmita pentru a fi o miere muncitoare, „mai scumpă — cum zice înțeleptul Solomon — decât pietrele cele de mult preț“, care știe și vrea să ducă în familie și societate simburii adevăratei fericiri.

S'a căsătorit de tineră dar legătura crezută de izvor de fericire, de curate bucurii, s'a destrămat în scurt timp, rămânându-i pe umeri crucea grea a singurătății, pe care a purtat-o cu încredere în Dumnezeu, cu curaj liniștit, cu modestie și cu cinste. Stricându-i-se cuibul familiar, s'a alăturat lângă fratele său Alexandru, pe care l-a iubit în chip deosebit, provenind iubirea ei față de acest preot ales prin viață și învățătură, eum zicea adeseori, singur numai din teama, ca să nu-l măhnească, să nu-l supere. Cu 27 ani îndărăpt, după olaltă și-a pierdut pe toți 3 frații, apoi rând pe rând și surorile, purtând singură numele *Gramă*, pe care n'a voit să-l lase să dispară împreună cu ea, ci l-a legat strâns de o instituțiune originală, care, după toate prevederile, va fi mai trainică decât cea mai vecuitoare familie.

Pe drumul vieții i-a condus pașii nu numai sentimentul onorii, ci în locul întâi religiozitatea, fiind o creștină practizantă. Față de sine a fost severă, față cu deaproape dreaptă, față cu cei în adevăr mizeri compătimitoare. Comitetul Reuniunii de femei române gr.-cat. din Blaj știe, că și înainte câțiva ani, în societatea unei membre mai tinere s'a pogorit în case cu bătrâni săraci și cu boi navi mizeri spre a-i mângăia cu roadele mile creștinești oferite de Reuniune. Și-a iubit neamul în chip deosebit. Amintesc, că a plâns de bucurie, văzând tricolorul nostru fălăind în 1916 pe scurt timp pe turnurile istoricei catedrale și s'a înșiruit între bunele Doamne din Blaj, cari, în 1918, au ținut să mulțumească lui Dumnezeu pentru întregirea neamului cu aceeași că s'au mărturisit și cuminecat în corpore.

A fost un caracter deosebit. A iubit curățenia, ordinea și punctualitatea până la pedanterie. Viața nu i-a fost o jucărie, ci o continuă efortare, o continuă muncă. Înainte de decenii și-a fixat un scop, pe care nimenea nimic nu i-l-a putut întuneca și dela care nu putut-o abate nici o împrejurare. Cum un bun părinte jertfește totul: timp, plăceri, bani pentru fericirea fiilor săi, întocmai și adormita în Domnul, urmând cu o consecvență de fier, ținta bine determinată, a jertfit pentru realizarea aceleia, plăceri pe cari și le-ar fi putut permite fără nici un scrupul. Nu și-a căutat de sănătate cum i-ar fi dat mâna, a încunjurat orice lux, călă-

Marele colegiu electoral, convocat pentru alegerea noilor episcopi ai bisericii ortodoxe, pe ziua de 29 Martie c. a proclamat aleși pe următorii: arhiepiscopul Lazăr Triteanu din Sibiu la Roman; preotul Gr. Nicolescu, directorul seminarului din Galați, la Buzău; preotul Ilie Teodorescu dela biserica Amza din București la Constanța; arhiepiscopul Iacob Antonovici-Bărlădeanu, vicarul mitropoliei Moldovei la Galați (Dunărea de jos); profesorul dela facultatea de teologie din Cernăuți pâr. N. Cotlarciuc la Cetatea Albă; episcopul Visarion Puiu dela Argeș la Băiți (Hotin), iar în locul său protopopul Vasile Duma din Reghinul săsesc la Argeș.

„L'Osservatore Romano“ din 17 Martie publică o nouă listă de contribuiri pentru Rusia, din care reținem următoarele mai însemnate: eparchia de Cordoba (Spania) 54,400 Lire; arhidieceza de Michoacan (Mexico) 25,298.50 Lire; arhidieceza de Puebla (Mexico) 24,750 Lire; dieceza de Peterborough (Canada) 15,118.75 Lire; dieceza de Pittsburg (Statele Unite) 676.892.80 Lire și delegațiunea apostolică din Tokyo (Iaponia) 12.875.70 Lire.

Catolicii din Germania au deosebita bucurie de a ști, că delegatura apostolică din Berlin, supusă mitropoliei din Breslau, a fost ridicată la rang de episcopie. Capitala Germaniei a ajuns deci de nou sediul oficial al unui episcop catolic. Primul titular este prelatul Iosif Deitmar, fostul delegat apostolic.

Săptămâna politică.

Dupăcum era de așteptat, Marția trecută Constituția a fost votată de ambele Corpuri Legiuitoare, fără participarea parlamentarilor opoziției unite. Din 369 deputați ai Camerei au votat-o 247, iar din totalul de 194 senatori au votat-o 137. Miercuri sara a fost sancționată de M. Sa Regele, promulgându-se în „Monitorul Oficial“ de Joi dimineața.

În clasa III., a cruțat și a muncit. Pretenziunile ei n'aveau nimic comun cu plăcerile vieții zilnice, ci cu cele ale credinței. Rostul vieții i-a fost lupta conștientă și continuă pentru împlinirea, în formă cât mai ideală, a dorinței aceleia, despre care pomenea adese cu lacrimi, că i-a fost nu numai ca un frate, ci și ca un părinte bun. Și Dumnezeu i-a ajutat.

Iată cum își introduce dispozițiunile testamentare:

„In numele Tatălui și al Fiului și al Spiritului sfânt. — In posesiunea deplină a puterii sufletești și trupești fiind, pentru cari, împreună cu tot binele și ajutorul primit în zilele grele ale vieții mele, mulțumind ferm și preabunului Dumnezeu, mă cuget la sfârșitul meu, care nu-l cunosc, dar care doresc să fie creștinesc și cu pace.

Cugetul meu la moarte a fost însoțit timp de 25 ani de hotărârea nestrămutată, de a lăsa averea, ce va fi în proprietatea mea la trecerea mea din viața pământească, pentru un scop cultural, ori filantropic-național. Aceasta pentru motivul, că nu am erezi necesari și în locul al doilea, fiindcă averea mea imobilă dela Giuș (jud. Târnavei mici) am moștenit-o dela neuitatul și scumpul meu frate Dr. Alexandru Grama, care pe lângă, că s'a născut a fi un bărbat integru, un învățat profesor de sf. teologie și un apreciat scriitor și orator al bisericii gr.-cat. române, a dorit, în ultimele zile ale vieții sale, ca eu din averea ce voi

— Imediat după votarea Constituției, Camera a luat în discuție noul buget, întocmit pe 9 luni (Aprilie—Decembrie 1923), care încă în ședința de Miercuri a fost luat în considerare, așa că guvernul va putea să aplice cu 1 Aprilie noul buget.

— *Atitudinea opoziției nu s'a schimbat* pe urma votării și sancționării noii Constituții. În ședința de Joi d. I. Mihalache a citit de nou o declarație în numele partidului său și a celui național român, în care declinand dela aceste partide orice răspundere pentru urmări, declară noua Constituție „fără putere de a lega voința cetățenilor, fără putere de lege și de drept nula“.

— Ca o urmare firească a acestei atitudini, opoziția continuă cu *meetingurile de protest* în țara întreagă. Mai nou se vor ține atari adunări, la București, Brăila, Galați, Iași și în curând vor începe și la noi în Ardeal.

— Conferența delegaților aliați dela Londra s'a terminat cu cele mai bune nădejdi, că de astădată hotărârile ei nu vor mai fi respinse din partea Angorei. Simultan cu aceasta aflăm, că Mustafa Kemal a rupt legăturile sale cu bolșevismul rusesc și astfel se dă ca aproape sigur, că *ne apropiem de pace în Orient*.

— Dacă semnele nu înșală, *conflictul germano-francez* încă e pe cale de a fi aranjat.

Știri mărunte.

Personale. *Isprăvindu-se* desbaterile parlamentare asupra Constituției, I. Preasfințitul mitropolit VASILE s'a reîntors Miercuri trecută la reședință.

— Măine vor fi sfințiți de diaconi, iar Joia viitoare de preoți următorii absolvenți de teologie: *Gavril Filimon, Adrian Nestor, Aurel Pop* (profesor la liceul din Turda) și *Eugen Totoian*.

Pentru școlile Blajului. În 26 Martie s'a stins la Cluj, în vrâsta tină de 46 ani, avocatul *Dr. Aurel Nyilvan* din Șomcuta-mare. I-s'a făcut o înmormântare frumoasă, la care a vorbit pâr. Ioan Agârbiceanu, directorul „Patriei“

putea păstra, să fac o fundațiune. Pietatea și dragostea față de memoria neuitatului meu frate, m'a făcut să consider dorința lui de poruncă, pe care am voit să-o și împlinesc cât mai demn și cât mai bogat.

Din motivul acesta am rămas văduvă, nu mi-am permis nici cel mai mic lux, am muncit, ținând școlărițe în cvartir și vipt și am cruțat chiar și filerii. În chipul acesta nu numai am escontentat rudenile și am achitat datoriile, ci am și păstrat și sporit averea rămasă dela generosul meu frate. Intențiunea și năzuințele acesteia ale mele le-a și binecuvântat Dumnezeu“.

Revelația aceasta testamentară explică modul de gândire, de simțire și de lucrare a adormitei, care a fost o figură marcantă între femeile orașului nostru, iar prin însemnătatea și originalitatea operei sale și-a câștigat recunoștința bisericii române unite întregi, căci pentru întreagă biserică a făcut „*Fundațiunea Dr. Alexandru Grama pentru preoții români uniți ajunși la deficiență*“. Și, vrednic de remarcat, în opera aceasta din modestie n'a dorit, să i-se perpetueze și numele ei.

Blajul de aproape 200 ani s'a prefăcut în continuare, adaugându-se instituțiuni lângă instituțiuni culturale și umanitare. Promovatorii acestor progrese au fost de regulă oameni mari și după poziție și după suflet; au fost însă și oameni mici înaintea semenilor, dar mari după voință, cum au fost mai recent: teologul abs. *Filon Tath*, care deschide „*Orfelinat pentru*

din Cluj, spunând între altele, că: „*întreaga sa avere a lăsat-o spre scopuri culturale, testând-o școlilor din Blaj*“. Nu cunoaștem încă din ce stă această avere, dar și numai faptul în sine merită toată recunoștința neamului și a bisericii noastre. — De Dumnezeu ca pilda avocatului Nyilvan să afle cât mai mulți imitatori!

Decorațiune papală. Cu bucurie aflăm, că sf. Părinte al Romei a decorat pe d. *I. G. Duca*, ministrul nostru de externe, cu ordinul Piu al IX-lea.

Locale. Măine, Dumineca Florilor, va predica în catedrală Reverendul *Grigorie Tecșa*, actuar al oficiului arhidiecezan, iar Sâmbăta, la Bunăvestire, Reverendul *Laurian Puia*, profesor al liceului de băieți.

— *Producția copiilor școlii primare de stat* din Dumineca trecută a fost o frumoasă surprindere. Stăruința și mai ales paciința deosebită ce au trebuit, pentruca micii nebuloni să între singuri pe scenă, uneori chiar cu un curaj remarcabil, au fost răsplătite din greu. N'avem deci decât cuvinte de laudă la adresa corpului didactic al școlii și dacă venitul producției a atins aproape suma de 2000 Lei, înseamnă că publicul Blajului a apreciat după vrednicie frumusețile lui nizuințe.

— La serata din Dumineca trecută a societății *meserieșilor* a vorbit de nou pâr. Dr. Ioan Coltor. Ca și altădată programul a mai avut puncte de cor și declamări bine reușite.

Trei premii științifice. Pentru a îmbogăți cu lucrări de valoare literatura noastră economică și financiară, soc. „*Cultura Națională*“ din București (str. Paris Nr. 1) a instituit trei premii în valoare totală 100,000 Lei. Primul de 40,000 Lei pentru cel mai bun tratat de economie politică (teorie generală), iar celelalte două de câte 30,000 Lei pentru cele mai bune tratate de finanțe și de economie politică (aplicarea ei practică la noi). Din fiecare premiu se vor tăia câte 5000 Lei, ca premiu de încurajare pentru lucrările bune ce nu vor putea fi premiate. Fiecare lucrare trebuie să fie de circa 250—350 pagini mașină de scris, 33 rânduri de pagină. Cele premiate se vor tipări de societate având concurenții și dreptul de autor. Ultimul termen pentru prezentarea manuscriselor este 1 Aprilie 1924.

„*orfani miserii de preoți*“, repausata *Ana Pelpelovici*, care își lasă averea pentru „*Azilul de bătrâni*“, iar acum adormita în Domnul *Amalia Grama*, înțelegând lipsurile reale ale bisericii, jertfește o avere considerabilă pentru *invalidii altarelor*.

Adormita în Domnul, precum de liniștit și amănunțit dispune asupra averii sale, tot așa de liniștit s'a pregătit și pentru o moarte bună. Îndată ce a observat, că morbul e serios a chemat preot pentru a-i asculta mărturisirea și a o împărtăși cu sf. euharistie. Făcut a aceasta, pe lângă îngrijirea de mântuirea sufletului și din motivul, cum zicea, că ce ar zice iubitul ei frate, dacă ar muri neîmpărtășită cu sf. Taine.

În conștiința împlinirii datoriei, cu pace senină sufletească, a trecut în 20 Martie acolo, unde moliile nu rod averile și furii nu le sapă și nu le fură, pentru ca să primească coroana fericirii după lupta bună ce a luptat. — Murind moartea dreptilor, credem, că bunul Dumnezeu cu dreptii îi face parte, mângâind în aceeaș vreme și pe rudenile și prietiniile săi, dintre cari unii au alergat chiar din mari depărtări pentru a-i da onoarea cuvenită.

Strălucească peste Blaj pururea lumina frumoasă a caracterului ei! — Fie-i țărina ușoară și memoria binecuvântată! Amin.

Cereți pretutindenea „UNIREA“.

Două biblioteci teatrale. Păr. Ioan Baciu din Lugoj dorind să îmbogățească cu piese cât mai bune cele două biblioteci ale sale »Biblioteca amatorilor de teatru« și »B. teatrală pentru copii«, anunță că an de an va da un premiu de 1000 Lei pentru piesele cele mai bune intrate la concurs în următoarele condiții: 1. Prima piesă (dramă, comedie, sau vodevil, cu subiect din viața socială ori istoria Românilor) potrivită pentru diletanți să nu fie mai lungă de 16 pag. (16x24) tipărite. 2. A doua piesă (pe jumătate cât prima) să fie pentru copii de un conținut strict moral și educativ. 3. Piese premiate vor trece în proprietatea păr. Baciu. 4. Autorii vor însoți lucrările cu un motto, scris și pe un plic care va închide numele lor.

Căinii. După cum citim în desbaterile parlamentare ale ședinței din 26 Martie a Camerei, d. prof. Popovici a cerut dlui ministru de interne să ia măsuri ca să fie evacuați din capitala câinii vagabonzi, cari — spune oratorul — se dedau la adevărate manifestații de stradă. Și d. ministru general Vaitoianu a făgăduit, că va împlini aceasta dorință. — Se va găsi oare și la »camera« Blajului nostru cineva care să ceară — desigur cu mai mult drept decât la București — același lucru »ministrului nostru de interne«?

Biblioteca „Din vrednicia neamului“. Sub titlul acesta se vor scoate din partea dlui Maior G. Caracaș, premiat al Academiei române, »Episoade din războiul nostru, povestite de cei ce le-au trăit sau făptuit«. În scopul acesta d. Caracaș ne-a trimis un apel, în care roagă pe toți »cari au trăit clipe mărețe, au văzut sau au făptuit acte demne de redat posterității, cari cunosc scene și dovezi de înalt devotament și sacrificii pentru țară« ș. a. să i-le comunice în scris, așa cum s'au petrecut, pe adresa: București str. Isvor 9. — Gândul este din cele mai bune și de aceea îndemnăm și noi pe toți cititorii să contribuie cu cunoștințele lor la fixarea definitivă a acestor pagini ale istoriei neamului nostru.

Numărul cărților tipărite. S'a încercat de mulțori să se stabilească numărul cărților ce s'au tipărit de la inventarea literelor mobile în anul 1450 încoace. Citrele variază între 20 și 10 milioane. Acum un englez, o autoritate pe terenul acesta, a stabilit pe baza unor studii serioase următoarele cifre: Pentru veacul XV—40.000 volume; pentru veacul XVI—570.000 volume; pentru al XVII—1 jum. milioane; pentru al XVIII—două milioane; pentru al XIX—7 jum. milioane cărți. Ceeace face până la începutul veacului nostru un total de aproape 12 milioane volume, cari prin producțiunea din urmă în veacul XX se ridică la 16 jum. milioane.

† **Amalia Papiu n. Manfi**, soția profesorului nostru de cântări — căruia și pe această cale îi transmitem condoleanțele noastre sincere — s'a stins la 27 Martie c. în anul 61 al vieții și 44 al căsătoriei sale. Inmormântarea s'a făcut Joia trecută, participând Blajul întreg. — Odihnească în pace!

Telefonul „Unirii“.

În sensul anunțului nostru publicat în numărul din urmă »Pentru restaurarea«, cu numărul viitor vom sista trimiterea ziarului la adresa tuturor, cari n'au achitat încă integral abonamentul pe anul trecut 1922.

M. București. Am auzit și noi, că aflând despre noua formulă referitoare la culte, M. Sa Regele ar fi spus, că »o să ne rădă lumea întreagă«. Și dacă lucrul este adevărat, avem un nou motiv de a crede, că aprobarea din partea noastră a acestei formule a fost o greșală. De aceea ne bucurăm foarte mult, că ziarul DV. »Albina« increastă cu o satisfacție atât de vădită, pro-estele cari i-se trimit împotriva aranjamentului impo- sibil ce s'a făcut, în deplină contradicție cu obiectivul saptelor ce s'au dat la Senat din partea bisericii noastre.

B. Cluj. Aveți deplină dreptate. În chestii principale, cari nu admit târguială, este totdeauna mai bine să fi înfrânt, păstrânduți curată nădejdea unei biruințe complete pentru ziua de mâine, decât să acceptați o înfrântură de învingere, care-ți răpește apoi îndreptățirea de-a mai susținea vreodată cu temeiul lupta întreagă.

M. Oradea mare. La dorință Vă trimitem foaia iarăși regulat. Până la 31 Dec. 1922 aveți o restanță de 150 Lei.

A. Muerău. Am procedat după cum ne-ați cerat. În locul exemplarului al doilea, Vi-se trimite acum »Cultura Creștină«.

M. Drâmbar și M. Boznea. Achitat pe 1923.

Librăria Seminarului teologic greco-cat. în Blaj.

Cărți bisericești.

	Lei
Apostolul, sau faptele și epistolele ss. Apostoli f. 4., crudo 40'— leg. în pânză . . .	100'—
Euhologiu, crudo 24 lei., leg. în pânză . . .	60'—
Liturgier, broș. 24 lei., leg. în pânză . . .	60'—
Orologier, crudo 24 lei., leg. în pânză . . .	60'—
Octoih mic, 80 crude 12 lei., leg. simplu . . .	30'—
Pentecostar mic, 80 crude 12 lei. leg. simplu . . .	30'—
Octoih și Pentecostar, legat într'una . . .	50'—
Prohodul Domnului, Nostru Isus Hristos . . .	3'—
Psaltire, broș., 12 lei., leg. simplă . . .	40'—
Triod, crudo 60 lei., leg. în pânză cu călcăiu de piele . . .	160'—
Rânduiala sf. Ungerii, carea se cântă de un preot . . .	1'—
Strajnic, ciril, crudo 10 lei., legat . . .	50'—
Antologion sau Mineiul, care cuprinde în sine slujbele dumnezeieștilor sărbători, ala Născătoarei de Dumnezeu și ale sfinților peste an după rânduiala bisericii răsăritului de legea grecească,	
Tomul I. cr. 90 leg. în pânză cu călcăiu de piele . . .	190'—
Tomul II. III. cr. 140 leg. în pânză cu călcăiu de piele . . .	250'—
Evagelia, cr. 80 lei., leg. în pânză cu călcăiu de piele . . .	180'—
Evagelia, dela s. liturgie și inserat din ziua întâie a învierii Domnului Hristos, în 7 limbi . . .	10'—

1 Martie 1923.

Acatistier, carte de rugăciuni, leg. 20'—
Domnului să ne rugăm, cârticică de rugăciuni și cântări 3'50

Cioban

mulgător bun la 150 oi, de preferință unit, cu recomandăția preotului respectiv, se oaută în județul Prahova la un proprietar oatolio.

==== Poate fi cu familie. ====

(52) 1—5.

Adresa la „Unirea“—Blaj.

Stropitoare de vii și părți constructivoare de metoda

„Austriac și Wermoral“.

se găsesc la

FRAȚII PAULINI

Fabrică de articole de aramă în AIUD.

Se pritește: Inzestrarea, aranjarea și repararea fabricelor de spirt și de chimicale.

Fabricăm Cazane de fiert rachiu

căldări de spălat, văpsit
□ și de tăbăcărie □

În condițiunile cele mai favorabile.

(16) 28—52

„Unirea“

nu-i iertat să lipsească de pe masa nimănui.

Abonamente se pot face oricând!

TUSA

bronchita, dureri de plămâni, dureri de piept, otita în stadiul prim, guturaiul, astma etc. vindecă cu succes unul din preparatele următoare:

CEAIUL CARPAȚILOR VOREL, BONBOANE PECTORALE VOREL în plicuri și cutii, SIROPUL CARPAȚILOR VOREL, GUDRONUL VOREL.

Veți alege, după plăcere, unul din aceste specialități. Le găsiți la drog. și farm.

Dep. central: FARMACIA VOREL, Piatra Neamtz.

„PATRIA“

bancă pentru credit, comerț și industrie, societate anonimă — Blaj.

Indeplinește toate lucrările de bancă, dă împrumuturi, pe cambii, hipotecare și cont-curent, primește depuneri spre fructificare, mijlocește plățirea cecurilor americane.

Are un magazin de lemne „PLUGARUL“, unde se vinde tot felul de lemn pentru clădiri și mășari, lemn de foc, pari de vie.

Fabrica sa „VULCANUL“ produce cărămida și țigla cea mai bună.

Prăvălia sa „CONSUM“ vinde toate negoțele pentru trebuintele casei și pentru economie. Are ferărie bogată și tot felul de unelte. Are filială în Teiuș.

Se ocupă cu toți ramii de comerț.

Adresa telegrafică

„PATRIA“

Telefon, în Blaj Nr. 9, în Teiuș 11.

Adresa băncii:

„PATRIA“, BLAJ.

(50) 4—52.